

1. Juli 1943.

K R I G S O V E R S I K T .

Situasjonen er i øyeblikket preget av rykter og nervekrig, statsmaktenes forsøk på å veilede befolkningen om krigens utvikling krysses av det viktige hensynet å føre motstanderne bak lyset. Stillingen idag er derfor i høy grad preget av uvissitet og uklarhet. Bare en ting synes helt sikker: at tidevannet har vendt seg for godt. Ut over dette kan man trygt fastslå i hvert fall så meget: Den oppmykningen av motstandernes fronter som de allierte flystyrkene nå utfører, har to oppgaver, dels å sikre et alliert flyherredømme i visse avsnitt av det tyskokkuperte Europa, dels å redusere fiendens krigspotential. Den første utgjør forutsetningen for angrep mot Europa med mark- og sjøstridskrefter, og man venter derfor et slikt angrep på kontinentet temmelig snart, muligens synkronisert med en russisk offensiv i øst. Derimot har Washington-konferansen sikkert gjort betydningsfulle endringer i Stillehavsprogrammet som hittil i visse henseender har vært temmelig vakt. At dette har skjedd, skyldes ikke press fra "Japan-først-skolen" i Amerika, men de allierettes nye metoder og våpen i kampen mot ubåtene. Ganske som flyherredømme er en nødvendig forutsetning for angrep mot Europa, er en kraftig reduksjon av fiendens ubåtflåte en av forutsetningene for større operasjoner i Stillehavet. Den vesentlig forandrete situasjon i slaget om verdenshavene og det allierte flyets voksende offensiver må betraktes som de to viktigste av de nye strategiske faktorene. Det allierte flyvåpnets overlegenhet over aksen vokser fra uke til uke, og om det er riktig som det hevdes at den strategiske bombingen fra de britiske øyene etter en gradvis avtagende motstand, åpner det seg store perspektiver for de allierettes krigsføring.

Da det tyske Afrika-korpset kjempet sin siste kamp i Tunis, befant Rommel seg i Berlin. Det meddeles nå at han har fått nervessammenbrudd, og at han samtidig er falt i unåde hos Hitler. I øyeblikket oppholder han seg i Bad Reichenhall. Rommel har alltid vært meget upopulær i tyske militære kretser på grunn av sin intime forbindelse med partiet, hans nederlag i Afrika betyr derfor et personlig prestisjetap for Hitler likeoverfor den militære ledelsen, og forbitrelsen over dette har altså gått ut over Førerens favoritt. Tilfellet Rommel er ingen isolert foretelsc. Konflikten mellom militäpartiet og nasjonal-sosialistene (Først og fremst SS) vokser stadig, og det synes klart at generalenes innflytelse på krigføringen har øket i det siste. De militærers antipati overfor visse sider ved nazismen har alltid vært politikerne en torn i øyet, og hjemmepropagandaen har derfor vært innstillet på å gi Hitler hele æren for de militære framgangene i krigens første år. Dessuten benyttet man ethvert høye til å framheve innsatsen fra de få generalene som med hud og håر har forskrevet seg til nazismen, og til denne kategorien hørte fram for alle Rommel hvis ubestridelige dyktighet og fargerike personlighet utvilsomt har vært et pluss for partiets propaganda. At Rommel nå er likvidert er en virkningsfull illustrasjon av den politisk-strategiske krisen som Tyskland er kommet opp i. Man har samtidig måttet ta til nåde den avsatte generalstabsjefen Halder som nå igjen bærer ansvaret for operasjonene i øst, idet "partigeneralen" Zeitzler bare formelt har beholdt sitt verv som generalstabsjef.

Tysk propaganda har den siste tiden trukket fram Hitlers tale den 1. sept. 1939 da han påla den tyske krigsøkonomien å innstille seg på fem års krig. Dette skal bevise at den tyske ledelsen aldri har reknet med noen kort krig, men befolkningen kan neppe unnlate å merke seg de nye tonene i krigskommentarene. Nå tales det ikke lenger om lynkrig eller avgjørende tilintetgjørelsesslag, men om elastisk krigføring, nå er defensiv og festningsforsvar blitt det siste ordet i tysk feltherrekunst. Selv i den tyske hjemmepropagandaen rekner man nå med at en annen front er på trappene. "Våre motstandere er sikkert kommet så langt at de kan våge et angrep på Europa", heter det i Das schwartz Korps, som for kort tid

sind restlos von der Erde verschwunden. Das Wasser hätte eine kraft gehabt nicht zu glauben. Nun erschreckt dich nicht, wieviel Tote, dass da sind. 3000 sind bisher gemeldet worden. So viel Menschen von 3 Bomben. Ein Russenlager von 850 Russen waren in 5 Minuten alle ertrunken. Ein Mädchen RAD (Reichsarbeitsdienst) Lager mit 300 Mädchen ebenfalls restlos ertrunken. Da sind Mädchen bei, die sind im April von hier nach Neheim gekommen und müssen anschliessend an den Arbeitsdienst ihr Wehrdienst machen für ein halbes Jahr auf der Fabrik und wohnen ausserhalb Neheim in den Baracken. Die Leute sind auf die Dächer geklettert und auf die Bäume. Sie dachten sich auf dem Dach zu retten, da störzte das Haus hinter ihnen zusammen und auch ihr Leben hatte ein Ende. Die Feuerwehrleute von hier sind da gewesen. Sie wussten gar nicht wo sie anfangen sollten zu erzählen. Sie waren alle krank vor Schrecken. In Neheim hatte 6 grosse Neubauten gestanden, da war auch nicht ein Backstein von zu sehen. Und dann noch das Vieh, 600 Kühe, mehrere Schafherden, zahllose Schweine, Gänze, Enten und was sonst noch. Heute sah man Betten, Türen, Leichen, Vieh in den Näumen hangen. Eine Frau hatte ihre beiden Kinder unter dem Arm fest geklammert und wäre angeschwommen gekommen. Wenn man dies alles hört, weinen muss man. All die unschuldigen Leute finden nun in dem Wasser ihren Tod...."

Det er forferdelig men - TYSKLAND HØSTER BARE HVA HITLER HAR SÅDD.

vVv

Nordens tre konger: I forbindelse med kong Gustafs 85 årsdag skriver Göteborgsposten 13 juni bl.a.:

Denne dag er Nordens konger fastere knyttet til sine folk enn kanskje noengang tidligere. Nasjonene er samlet rundt disse tre gamle menn som gode representanter for folkets vilje. Den danske kongen representerer det tross alt som ingen okkupasjon kan kue hos danskene, den norske kongen den frihet som skal komme tilbake over havet i vest. Den svenske kongen er fredskongen i Norden.

vVv

Middelalderens barnekorstog måtte naturligvis også oppstå igjen i det land som idag representerer middelalderen i Europa. I sommer skal det holdes en såkalt "Leistungswoche der Hitlerjugend". Gutter og piker i alderen 7 til 14 år skal marsjere barbent gjennom gatene i alle tyske byer for å mane folket til å spare på skotøyet. En annen dag skal alle barna samle filler, en tredje dag skal de samle inn blader til surrogater.

vVv

I anledning av de forente nasjoners flaggdag 14 juni har den norske regjering sendt ut følgende erklæring: De forente nasjonene omfatter idag frihetskende folk i alle verdensdeler, som kjemper en felles kamp mot aksemaktene voldspolitikk og tyranni. Det forløpne år har ført oss nærmere seieren, og seirene i Stalingrad og Tunis har særlig i de okkuperte land vakt stor glede og styrket de undertrykte folk i deres tro og seiersvilje. Vi nordmenn er stolte over å kunne gjøre en aktiv innsats i kampen og over at vårt frie norske flagg vaier over våre fartøy på alle verdenshav. De små demokratiene har en viktig oppgave å fylle i det fremtidige internasjonale samarbeid. Likesom våre store allierte vil de søke å bidra til å virkelig gjøre de "fire frihetene" og derfor visset om at seiren over aksemaktene skal skape muligheter for en bedre framtid for hele menneskeheden.

vVv

Det okkuperte Europa.

Hovedgatene i 18 større byer i Böhmen og Mähren er omdøpt til Reinhard Heydrichs gate!

Bulgaria. Uroen brer seg over hele landet. Politiet foretar mange arrestasjoner. I Grekland øker partisankrigen. Italienske garnisoner angripes, i en fangeleir ble vaktene overmannet og fangene befridd. I Montenegros fjeller holder partisårene stadig stand mot tyske, italienske og kroatiske tropper som understøttes av stukafly.

Holland: For å gi plass til en 500 m. bred forsvarslinje parallelt med kysten er 2500 hus revet i Haags vestlige bydel, 1000 andre hus venter samme skjebne. Omkring 50.000 mennesker er tvunget til å flytte til andre deler av landet.

Frankrike: I Strassburg er 4 elsassere dømt for "høyforrederi" mot Det tyske rike og henrettet. 12 personer ble nylig skadet ved bombeattentat i Marseilles.

Jugoslavia: På Zagrebs flyplass ødela partisaner nylig 2 fly og 30 gledefly. Partisanene tok 120 soldater tilfange og bortførte et rikt krigsbytte.

vVv

Moralen svekkes.

I Narvik forsøkte forleden 34 tyskere å stikke av til Sverige, men ble knepet. De ble alle skutt. I Oslo er to marinesoldater slutt. Den ene hadde hjulpet den andre til å stikke ut trommehinnene for å bli sendt hjem. - Til Vestfold kom for en tid siden en tysk soldat fra permisjon. Han fortalte sine kamerater at i Tyskland var huset han bodde i bombet, familien velk. Mannen skjøt seg. - Oslo blir mer og mer usikker om natten. Forleden ble en mann slått ned av tre tyske soldater utenfor en skole, frarøvet 500 kr. og sitt gullur. Mannen ble funnet av politiet. Han kommer ingen vei med saken. - En mindre manufakturbutikk er tømt for alle sine varer. Da politiet undersøkte saken, viste det seg at sporene førte til tyskere og saken ble innstillet.

vVv

Angiverc: Disponent Wiborg-Thune, Hønefoss. Operasangerinnen Maria Rajdl.

Etterat angiveren Alf Gran ble funnet i Akerselven, drept med revolverskudd og stukket ned, har politiet forlangt tømt dammen ved Hjula veveri. Man savner nemlig flere angivere. Men man fant bare fire radioapparater, endel geværer, ammunisjon og hjelmer.

vVv

NS-nytt.

Quisling er blitt rasende over statsråd Joh. Mellbye som ikke vil ha sitt navn satt i forbindelse med Norges Bondesamband i bladet Nationen.

Kaptein K. Sundbye som før var ansatt i Hærens flyvåpen (han ble avsatt der for underslag av bensin og svindel med flytimer), er ansatt som direktør ved vanforeanstalten Sophies Minne.

Fylkesmann Hunseid, en av de forakteligste fremtoninger i norsk politikk, ser nå hvilken vei det bører. På siste fylkesting uttalte han seg meget nedsettende om NS. Ryktet har fortalt at fylkesmannen skulle være arrestert, men den høyst ufortjente øre har han ennå ikke oppnådd. - Fylkesmann Stenersen kritiserer også sine egne mci og mer.

vVv

Natt til lørdag 19. juni ble som kjent 1800 kilo kaffe og 2000 kilo sukker stjålet fra Samvirkelagets lager i Skjoldgaten, Bjølsen. Varene var beslaglagt av tyskerne. Det beste ved hele affæren var at 7-800 kilo kaffe var brogt til stedet fredag for å hentes lørdag morgen sammen med det ørige varepartiet.

vVv

Oberstløytnant Mielner ble etterat han var utsatt som leder av Statens Luftfartsstyre (han var frimurer) ansatt som overformynder. Han

har nå fått sluttet der også da han klaget på en håpløs NS bokholder og en ennå verre NS kasserer som bare lager tull i regnskapene. Overforsynderiet forvalter som kjent svære summer.

vVv

Kristiansand S.: Stattpoliti Ole Wehus, en i byen meget kjent døgenig, som nå har gjort seg beryktet p.g.a. sin opptreden som politi og Gestapos håndlanger, ble før ca. 1 uke siden arrestert i meget beruset tilstand. Han kom fra Gestapo, hvor han hadde drukket. Var der bebreidet at norske biler antagelig kjørte ulovlig, og fant seg derfor beføyet på hjemveien & "kontrollere". Anfalt herunder en chauffør, som tilkalte 2 norske politimenn. Disse arresterte Wehus, men først etter at denne hadde truet med revolver, hvilket ble fravristet ham. - Politimesteren løslot ham, "fordi han ikke hadde myndighet over statspolitiet". Dessuten påberopte Wehus seg å være i tysk politis tjeneste.

vVv

Russiske ubåter har senket et transportskip og tre bevo kningsfartøyer utenfor den lettiske kyst.

vVv

USA's krigsutgifter beløp seg i mai måned til 2836 mill. dollar pr. dag.

vVv

Nu skrapes bunden. Tyske soldater ved en forlegning på Østlandet (om det gjelder alle tyske soldater i Norge vites ikke) har fått innlevere den ene av sine 2 uniformer, 1 sett undertøy (av 3), 1 par strømper (av 3) og 1 par støvler (av 2).

vVv

I siste uke av mai ble det sloppet 7500 t. bomber over Tyskland. 2000 t. ødelegger 750.000 tyskeres arbeid i 1 måned. Angrepet koster 18500 allierte kvinner og menns arbeid i samme tidsrum. - 150 lokomotiver ble ødelagt av fly i Tyskland og de okkuperte områder i mai måned. Videre ble godsvogner, stillverk og ransjerstasjoner angrepet. Pakjenningen på det tyske transportapparat er svær.

vVv

Ved halvårsskiftet.

Store begivenheter ligger bak oss. Stalingrad og Tunis er i det forløpne halvår gått inn i verdenshistorien som milepeler i de frihetselskende nasjoners kamp mot nazistisk tyranni og voldsherredømme, - ringen har snørt seg stadig fastere om aksen Berlin-Rom. For ett år siden - den 1. juli 1942 - forkynnte Fritt Folk med triumferende overskrifter: "Tyske fortropper 20 mil fra Alexandria. Det tyske luftvåpen satt inn mot forsvarsstillingene langs Den arabiske golf. Slett stemning i London." Slik var stillingen for et år siden. Det var som Hitlers kjempeknipetang alt hadde lukket seg om Orienten og åpnet veien til oljen og aksebroen i det fjerne øst. I dag er den strategiske situasjon totalt forandret. Mens de forente nasjoners fly slipper en stadig økende bombevekt gjennom Festung Europas åpne tak, foregår oppmarsjen til det avgjørende angrep på festningens murer i øst, syd og vest. Det er sluttfasen på den europeiske krigsskueplassen som forestår, men ingen kan ennå si om den blir kort eller langvarig. Så meget er imidlertid sikkert at store vansker ligger foran oss. De hardeste kampene står ennå igjen, - både ute og hjemme. Nå mer enn noensinne gjelder det å stå urokkelig sammen i den våpenløse kamp for vår rettferdige sak. Slik kan vi bidra til å forkorte krigen. La oss med fasthet og frimodighet bære de ofre som kreves for vår

2

siden hante enhver slik mulighet. Fremdeles framheves den tyske "Westwall" like sterkt som man i Frankrike tidligere klamret seg til tillsitten til Maginot-linjen, mens man ikke kommer inn på selve hovedproblemet, nemlig fordelingen av troppestyrkene. Om ikke det russiske presset i øst kan reduseres avgjørende, vil Tyskland bortsett fra styrkene i Norge ha 60-70 divisjoner for å møte en invasjon i vest - medreknet alle delvis utdannete tropper og de divisjoner som er sendt tilbake fra østfronten i mere eller mindre medtatt stand. Tyskerne tror naturligvis ikke at deres "Westwall" skal være noe mere enn en såkalt "sjokksperring" som skal fange opp angrepet inntil panserdivisjonene og de motoriserte divisjonene kan komme fram og sikre en lokal overlegenhet i angrepssonen. Da disse forsvarsverk er 50-70 km. dype og består av et meget vidmasket nett av forter og bunkers, er det klart at det bare kan være meningen at de skal kunne holdes under det første støtet slik at forsvaret senere må falle tilbake på bakenforliggende linjer. Av de maksimum 70 divisjonene som tyskerne idag kan møte en invasjon med, er ca. 27 divisjoner forlagt som troppereserver til en kjede av innlandsbaser ca. 30-40 km. fra kysten, slik at disse styrkene på et par timer skal kunne bringes fram til de truete kystavsnitt. Det fins i alt 9 slike framskutte baser, nemlig Nantes, Reines, Rouen, Amiens, Bruxelles, Lille, Ghent, Breda og Arnhem. Resten av divisjonene utgjøres delvis av selve kystforsvaret, delvis av hovedreservene ved Lyon, Paris og Køln.

Samtidig som invasionen fortsatt diskuteres hos begge parter, raser kri-
gen fremdeles vesentlig som en luft- og nervekrig. På offisielt tysk
hold uttales at ingen av de krigførende parter kan vente seg noen av-
gjørende framganger i de nærmeste månedene. Man kan kanskje ikke uten
videre oppfatte dette slik at det ikke vil komme noen stor tysk offensiv
på østfronten, men dette er vel det sannsynligste. Man finner i det hele
i de tyske krigskommentarene en merkelig undertone av resignasjon som
kan bety hva som helst - bluff eller håpløshet. På alliert hold ute-
lukker man naturligvis ikke muligheten for et overraskende og kraftig
tysk framstøt på en eller annen front. Man innrømmer åpent i Berlin at
det tyske ubåtvåpnets senkninger stadig blir mindre. Tallet for mai
ligger under tredjedelen av de tyske tallene for mai ifjor. Som grunn
opp gir man på tysk hold at ingen større konvoier har vist seg på Atlan-
terhavet i den siste tiden. Denne forklaringen er overveldende usann-
synlig. De alliertes framganger på Atlanteren må vel, bortsett fra mере
tilfeldige årsaker, søkes i det større antall eskorteskip og den mере
intense flypatruljeringen. Innsettingen av særskilte eskortehangar-
skip har fylt hullet i Midt-Atlanteren hvor konvoiene tidligere ikke
kunne beskyttes av landbaserte fly. Samtidig tvinger de nye dypvanns-
bombemetodene ubåtene opp i overvannsstilling, hvor de på grunn av de
lyse nettene er lette å oppdage av de alliertes patruljefly. Den tyske
flåtedelen har tydeligvis bestemt seg å forberede almenheten på at
Dönitz' ubåtoffensiv som nå har pågått i tre måneder, er domt til å mis-
lykkes. "Vi vet godt nok at fiendens eskorteskip og luftbeskyttelse
stadig vokser. Det tyske flåtebefalet nærer ingen illusjoner når det
gjelder vanskelighetene i vår kamp mot verdens største sjømakt." Så
sent som for et par måneder siden het det at det tyske ubåtvåpnet
skulle tvinge fienden i kne, men nå høres helt nye signaler. Man under-
streker at ubåtkrigen har forandret karakter. Det fins to måter å føre
ubåtkrig på, heter det, enten kan man som i 1942 oppnå slike senknings-
tall at de må føre til en katastrofe for motstanderen, eller man kan
nøye seg med å nøytralisere motstanderens nybygninger, slik at ubåtkri-
gen arter seg som en utmattelseskrieg. Da "tiden kjemper for Tyskland",
vil man nøye seg med å holde motstanderens tonnasjetilganger nede på
et nivå som skal forebygge alle invasionsforsøk. Rent bortsett fra at
man må undre seg over om den tyske flåtedelen tror at de nævnevende
senkningsstallene er tilstrekkelige til å oppnå et slikt resultat, kan
ingen tysker som tenker over innholdet i en slik uttalelse, unngå å
 bli slått av det svakhetstegn som trer fram gjennom denne omlegningen
av propagandaen.

Det fullstendige luftherredømmet og de mest konsentrerte flyangrepene under hele krigen sprengte i Nord-Afrika veien for markstyrkene. Dette karakteriserer dagens situasjon i luften også når det gjelder den komende europeiske fronten. Krigssituasjonen er mere flybetonet enn noen sinne. Flyoffensiven må betraktes som en langvarig trommeild som skal myke opp forsvaret, og i ly av denne ild gjør man de siste forberedelsene til stormen. Den nye fasen i luftoffensiven som direkte må oppfattes som innledningen til storangrepet mot Europa, begynte den 15. mai da 1.500 tonn bomber ble sluppet over innlandshavnen Duisburg. Siden da har det forekommet en serie bombeangrep av samme omfang, idet den såkalte "kaskade"-bombingen har vært drevet til sin ytterste konsekvens. Ved en rekke av de siste raidene er det sluppet ned en større bombelast enn under tusenflyraiden mot Køln ifjor, og tre ganger så meget som mot noen engelsk by. Det mest virkningsfulle angrepet fant sted den 17. mai da de store Møhne- og Ederdammene ble sprengt. Den kraftigste raiden ble den 24. mai rettet mot industribyen Dortmund da i alt 37.600 mennesker ble hjemløse. Ialt ble det da sluppet ned 2.000 tonn bomber, mens det meste som er blitt sluppet ned over London i en raid er 450 tonn - og Dortmunds areal er bare hundredelen av Londons. Ialt deltok det 800 fly i raiden mot Dortmund; om tyskerne skulle forsøke med et angrep med 2.000 tonn bomber, vil de behøve 4.000 fly av den type som de nå anvender på sine besøk over England, d.v.s. flere bombefly enn Tyskland disponerer over. Nesten like kraftig var raiden mot Düsseldorf den 27. mai da 700 fly deltok, derav tre fjerdedeler fire motors fly. Den 28. ble det sluppet ned 1.200 tonn over Essen og den 30. 1.500 over tekstilbyen Wuppertal.

Flyvåpnet inngår nå som en dominerende faktor i all omtale av invasjonen, og man understreket at problemet ikke så meget er å erobre et brohode på kontinentet, som å gjøre det tilstrekkelig billig, d.v.s. så hurtig at fiendtlige motanfall kan avvises. Målestokken for en fiendtlig kysts befestning er den jagerstyrken som fins der. Befestningenes styrke avtar i forhold til forkortelsen av de allierte forbindelseslinjene, slik at muligheten for en effektiv jagerflybeskyttelse av angriperstyrkene blir større. Om flyvåpnet kan ødelegge kystforsvaret på et tilstrekkelig bredt og dypt område, og om slagfeltet noenlunde kan isoleres, er invasionsproblemet helt løst. Man uttaler at om flyvåpnet kan gjenta det voldsomme bombardementet som ble sluppet løs over fienden i Tunis, så vil forholdene ligge bedre til rette enn man opprinnelig reknet med. Man understrekker imidlertid på britisk hold for å møte overdreven optimisme, at selv om det britiske bombeflyet unektelig har vist en styrke som man ikke reknet med, og selv om bombingen har forårsaket større skader enn man ventet, må man ikke tro at bombing alene kan vinne krigen. Tunis-krigen var for begrenset til at man kan trekke vidtgående sluttninger av den. Der var det mulig helt planmessig å avbalansere resursene av de forskjellige flytypene mot hverandre; et effektivt flyvåpen må nemlig være mangesidig og beredt på å utføre alle slags angrep uten å koncentrere seg om en særskilt offensivform. Når det gjelder et så veldig foretakende som en invasjon av Europa, stiller dette enorme krav til organisasjon og trening, og er en ganske anderledes vanskelig oppgave enn en aldri så fullkommen bombeoffensiv.

Die Luftwaffes uvirksomhet har i det siste halve året vært ganske påfallende, selv om man rekner med at det i Tyskland holdes en flyreserve for invasjonen på opp til 3.000 fly. Ved siden av det allierte flyets kvantitative og kvalitative overlegenhet og en viss svekkelse av aksens luftstyrker og flyproduksjon, kan årsaken søkes i en eiendommelig organisatorisk svakhet ved den tyske krigsmaskinen. Tyskerne vant sine første overbevisende seirer gjennom det grundig organiserte samarbeidet mellom markstridskrefter og fly, som beteknet noe helt nytt i krigføringen - et samarbeid som britene først i år helt har klart å nå fram til. Den overveldende overlegenheten hos det allierte flyet har imidlertid ført til nye former for luftkrigen, og det har nå vist seg at tyskernes tidligere

organisatoriske forsprang i noen grad er forvandlet til en svakhet. Den tyske krigføringen i luften har stivnet i foreldete metoder. Meget taler for at Luftwaffe ikke vil være i stand til å gjennomføre den form for konsentrert luftkrig som man opplevde under stormen på det tuniske brohodet. Dette framgår tydeligst på østfronten hvor det tyske flyvåpenet er så "army-minded" at dets enheter er delt opp i små "penny-lakker", hver tildelt et spesielt armekorps, istedenfor at hele dets tyngde blir kastet inn på de avsnitt hvor det mest trenges. Til tross for at tyskerne holder over 2.000 fly i første linje ved østfronten, er det lenge siden Luftwaffe har kunnet gjøre noen avgjørende innsats der. Hvor langt man vil gå i vurderingen av den pågående offensiven som ledd i storoffensiven mot Tyskland, kan være et skjønnsspørsmål, men det er i alle fall klart at de skader som i de siste tre ukene er tilføydd de tyske krigsanstrengelsene må være veldig. De alliertes flytap har ganske vist vokset, men ikke tilsvarende. Sammenliknet med ifjor slippes det nå en dobbelt så stor vekt av bomber for hver maskin som går tapt. Dette skyldes bortsett fra en større kvalitativ overlegenhet at det tyske luftvernartilleriet nå må fordøles over et større område enn tidligere. Etter pålitelige informasjoner fra Tyskland og et grundig studium av flyfotografier har man kommet til at 2.000 bedrifter i Ruhr har måttet innstille driften som følge av de siste fjorten dagenes luftangrep. 2 millioner mann skal bare blitt arbeidsløse, 180.000 hjemløse. 4 masovener er ødelagt. 100 millioner kg. poteter og 1.25 millioner hektoliter korn er gått tapt gjennom oversvømmelsene. De 300.000 soldater fra Ruhrdistrikten som befinner seg ved østfronten, er inntil videre nektet permisjon for at de ikke skal få vite hva deres familier har måttet gå igjennom.

De britiske militærexpertene som tidligere talte om nødvendigheten av et pusterom mellom Tunis-krigen og Europa-invasjonen, synes nå å ha endret mening og erklærer at den afrikanske basislinjen allerede nå utnyttes aktivt og offensivt. Det stadium da de italienske øyene ble bombet for å trygge skipsfarten langs Nord-Afrikas kyst er forbi, og de alliertes fly- og flåteaksjon må betraktes som en ren offensiv og en forberedelse på kort sikt for et forestående angrep på Europa. En ting skal man imidlertid ikke glemme: en alliert landstigning på de italienske øyene behøver ikke å ha - og vil neppe ha - den hensikt å opprette en virkelig annen front mot Tyskland i form at et framstøt over Alpene til det tysk-kontrollerte Europas hjerte. Ikke desto mindre befinner Italia seg i øyeblikket i centrum av verdens oppmerksomhet. Til tross for at den britiske bombeoffensiven i Vest-Europa i de sist ukene har nådd et omfang som aldri tidligere med to eller tre "lamslatte" byer pr. uke, tillegger man på alliert hold nonstop-raidene i Middelhavsområdet større umiddelbar betydning. Den uoppnørlige bombingen av Sicilia, Sardinia og Italia fra Nord-Afrika og Malta sies å være den kraftigste og mest ødeleggende som aksemaktene hittil har fått føle. Det er på det rene at akseflyet holder ganske store styrker i dette området, men hittil har det mest bemerkelsesverdige vært den svake motstand som de alliertes flyvåpen har møtt. Likevel har aksens flytap vært påfallende store. På fire dager i midten av mai ble 300 aksefly ødelagt mot 20 allierte. De allierte flyene angriper i formasjoner på 3-400, derav en meget stor prosent flyvende festninger. I mange italienske byer kan det gå 24 timer mellom flyalarm og signalet faren over. Maltaflyet har hittil i år ødelagt 200 italienske lokomotiver, og dette har blant annet vært årsaken til at akseflyets virksomhet har vært så beskjeden på grunn av sviktende bensintilforsler. Samtidig har så å si all sjøtrafikk mellom de italienske øyene og fastlandet innstillet. Mange steder meldes om lokal matmangel, og den italienske pressen omtaler en voksende streikebevegelse som bl.a. går ut på at arbeiderne krever sin lønn i naturalier.

Sammen med bombene har de allierte flyene sloppet ned flyveblad som underretter det italienske folket om hva som forestår og om de alliertes betingelser: full underkastelse og fri utnyttelse av Italias havner, flyplasser etc. for den fortsatte krigføringen. Ryktene om en italiensk separatfred på andre vilkår må dels oppfattes som aksens bidrag i nervekrigen, dels som en tysk-italiensk ønskedrøm. Ganske visst vil et italiensk brudd med Tyskland i alle tilfelle bli oppfattet som en stor politisk seier for de allierte, men økonomisk er Italia av liten verdi for Tyskland, og også for de allierte som ville få store forsyningsbyrder i tilfelle Italia la ned våpnene. En overenskomst med Italia på andre vilkår enn en ubegrenset alliert utnyttelse av italiensk område, kommer derfor neppe på tale. En annen sak er at det bak kulissene har pågått en mengde forhandlinger og manøvrer og man kan gå ut fra at det er opprettet bestemte varige kontakter. Spillet omkring den amerikanske erkebiskoppen Spellmanns reiser går imidlertid neppe ut på mere enn å øve et alminnelig press på visse italienske kretser. Det meste som sies i denne forbindelse er sannsynligvis ugrunnede rykter. Mere konkrete underrettelser har man når det gjelder et annet politisk spill omkring Italia, nemlig Hitlers plan om en fingert italiensk underkastelse, som nå synes å ha gjort endelig fiasko. Dette diplomatiske framstøtet skal ha vært ledet av visse spanske diplomater i Sveits og enkelte personer i Tyrkia. Hitler synes nemlig å ha innsett at hverken trusler eller bønner kan øke det italienske folkets krigsinnsats, og han anmodet derfor sin ambassadør i Roma, von Mackensen, om å påvirke enkelte italienske grupperinger og en del av Italias venner i utlandet til å arbeide for en separatfred som hindrer Italia i å bli basis for det allierte flyets angrep på Sør-Tyskland og Sørøst-Europa. Det påstås at to hovedgrupper i Italia arbeider for fred, den ene ledet av Victor Emmanuel og et antall politikere fra før fascismens gjennombrudd, samt marsjall Badoglio, den andre av kronprinsen og yngre ikke-fascistiske elementer. Den første planen skulle gå ut på at Badoglio overtok ledelsen etter Mussolini, hvoretter det gjennom Vatikanet skulle rettes en fredsappell til Roosevelt som - mener man i Roma - må ta hensyn til de 40 millioner katolikker i De forente Stater. Umbertogruppen sies derimot å planlegge et statskupp som skulle innebære at fascismen ble likvidert. Von Mackensen støtter kongens parti i håp om at denne aksjonen skal føre til at Italia kan tre ut av krigen som nøytral makt.

I tysk presse har man oppholdt seg meget ved aksens forsvarsmuligheter i tilfelle et alliert angrep i Sørøst-Europa. Man innrømmer at engelskmennene og amerikanerne har skaffet seg flere fordeler ved at de har lykkes å ta hele Middelhavets sørkyst i sin besiddelse, og antar at de "fattige på ideer som dc er" vil forsøke å gjenta landstigningsoperasjonen ved Saloniki fra forrige verdenskrig som førte til at Bulgarias og Østerrike-Ungarns motstand ble brutt. Man påpeker imidlertid at forutsetningene denne gangen er helt andre. Den gangen kunne selve landstigningen skje uten motstand, mens aksen nå behersker alt land og hav omkring. Virvarct av øyer og de utallige vikene langs den greske kysten byr på en mengde gjemmesteder for aksens lettere sjøstridskrefter, og konvoiene vil bli betydelig redusert om de overhodet når fram. Og skulle tross alt en større landing lykkes, så vil Balkan med dets tungt framkommelige terreng og slette kommunikasjoner vise seg å være en meget ugunstig krigsskueplass for en angriper, mens den derimot byr på store taktiske fordeler for forsvareren. Disse betraktninger er utvilsomt riktige, så riktige at man kan gå ut fra at de allierte aldri har tenkt på et slikt foretakende - bortsett kanskje fra en isolert aksjon mot Kreta. Helt anderledes stiller saken seg derimot i tilfelle de allierte får tillatelse til transitt gjennom tyrkisk territorium. I det tilfelle blir det overhodet ikke spørsmål om noen landstigning, tvertimot vil angriperne få et brohode i Europa gratis, og de vil dessuten kunne føre fram alle sine tilforsler til lands. Ved en framrykning til Donau-dalen

vil heller ikke naturforholdene by på vesentlige vanskeligheter, rent bortsett fra at den voksende aksefiendlige bevegelsen blant Balkan-folkenes mere enn veier opp de naturlige fordeler som akseforsvaret kan støtte seg til.

Om Tyrkia er villig til å være med på en slik politikk ved man naturligvis ikke noe konkret om, men på alliert hold synes flere og flere å være av den oppfatning at det ikke er utelukket. Formelt kan jo både England og Hellas når som helst kreve at de gjensidige støttepaktene skal gjøres gjeldende. I denne forbindelse skal man være oppmerksom på at Stor-Britannia under det tyske felttoget mot Jugoslavia og Hellas ønsket Tyrkias inntreden i krigen på de alliertes side. Tyrkia avviste ikke uten videre dette ønsket, men påpekte at et slikt skritt bare kunne ha en mning ifall det ble mulig å stå mot Tyskland på en slik måte at Tyrkia også i framtiden kunne fylle sin misjon som vokter av den viktigste overgangen fra Europa til Asia og Afrika. Dette innebar med andre ord at Stor-Britannia måtte stille til tyrkernes rådighet tilstrekkelig med krigsmateriell til at det kunne føre en slik krig med framnag. Stor-Britannia måtte den gangen erkjøre at det var man ikke istrand til, og Tyrkia fortsatte derfor i sin rolle som ikke-krigførende. Det er uten videre innlysende at Tyrkia ved denne holdningen reddet det britiske imperiet fra en av de største farene som noen gang truet det. Om Tyrkia den gangen hadde gått inn i krigen på de alliertes side, ville det ganske sikkert ha utsatt det engelsk-greske sammenbruddet, men ikke hindret det. Tyskland ville med ett slag hatt veien åpen gjennom Lille-Asia til Midt-Østen og verdenshavene. Idag er situasjonen en ganske annen. Om Tyrkia den gangen principielt følte seg forpliktet av alliansen med England, har det nå mange ganger større grunn til det. Nå er Middelhavet åpnet for tilførsler fra Amerikas veldige krigsproduksjon. Tysklands hovedstyrker er bundet på østfronten og i vest truer den allierte invasjonen. De allierte styrkene i Midt-Østen og Nord-Afrika har likvidert sine motstandere og er frigjort for nye operasjoner. Tyrkia har dessuten en åpenbar politisk interesse av å gjøre en innsats i krigen fordi det alltid har ønsket å spille en ledende rolle på Balkan. En annen sak er at det alltid er vanskelig for en stat som ikke er en stormakt, frivillig å påta seg de ofre som det betyr å gå inn i krigen, men det er mulig at Tyrkia vil ha lettere for å kunne ta et slikt skritt enn de rene demokratiene.

vVv

Den "nasjonale arbeidsinnsats".

Til politiet.

Det er krig mellom Norge og Tyskland, også nå under okkupasjonen. Folkeretten bestemmer hvilke endringer i statsborgernes rettigheter og plikter som da inntrer. I strid med folkeretten er det om tyskerne pålegger nordmennen å utføre arbeide som er av betydning for den tyske krigsinnsats.

Arbeidet blir ikke lovlig selv om det iverksettes av norske myndigheter. Etter folkeretten har ikke den regjerende tyskerne innsetter, større myndighet enn tyskerne selv. Rettslig sett er de å anse som tyskernes norske kontorfunksjonærer.

"Den nasjonale arbeidsinnsats" er et dekknavn. Innsatsen betyr mobilisering av norske borgere til tyske militære formasjoner. Å møte fram, er å delta i krigen mot sitt fedreland.

Politiets oppgave i en ordnet stat er å håndheve myndighetenes bestemmelser. Men gir myndighetene under en okkupasjon folkerettsstridige ordrer, er det den enkelte politimanns rett og plikt å nekte å utføre disse.

Det er en forbrytelse etter norsk lov om politiet arresterer eller avhenter nordmenn som ikke møter til "arbeidsinnsatsen". Derved hjelper det til med å tvinge nordmenn inn i tysk tjeneste. Det spiller

ingen rolle om utskrivningen gjelder jordbruk eller skogshugst. Slike utskrivninger setter bare fienden i stand til å frigjøre arbeidskraft til sine egne militære arbeider.

Politimannen må selv avgjøre hvorledes han vil unndra seg en ulovlig ordre. Blir han spurt hvorfor han ikke vil etterkomme ordenen, er svaret klart:

"Det strider mot min samvittighet og min plikt overfor landet å la meg bruke mot mine egne landsmenn."

ENHVER NORSK POLITIMANN MÅ AVHOLDE SEG FRA HANDLINGER SOM KAM FREMME ARBEIDSMOBILISERINGEN!

vVv

Avgift til "hjelpefondet for næringslivet".

For å gjøre folk arbeidsløse slik at de kan utskrives til tvangsarbeide for tyskerne er NS gått igang med å "rasjonalisere" næringslivet. Nazifiserte næringsorganisasjoner arbeider med planer om å nedlegge, innskrenke eller sammenslutte en rekke bedrifter. De næringsdrivende motsetter seg alle disse planer som kun har til formål å hjelpe fienden og hvis virkning er å ødelegge norsk næringsliv.

I disse dager er NS gjennom ligningsmyndighetene gått i gang med å innkreve en "avgift til hjelpefondet for næringslivet". Hjelpefondet skal brukes til erstatning overfor bedrifter som "rasjonaliseres". Fondet skal imidlertid forvaltes av de nazistiske næringsorganisasjonene, og man har derfor ingen garanti for hvordan det blir brukt.

Når vi motsetter oss tvangsutskrivningen, når vi nekter å møte, når de næringsdrivende for å beskytte seg og sine arbeidere nekter å medvirke til "rasjonaliseringen", så kan vi heller ikke hjelpe NS til å finansiere ødeleggelsesverket og dermed bidrag til å skaffe fienden hjelpetropper mot oss selv.

Parolen må derfor være:

Ingen må frivillig betale avgiften til "hjelpefondet for næringslivet".

vVv

Bruk av tvangsutskrevet arbeidskraft.

Det har i den aller siste tid forekommet at norske bedrifter har fått seg anvist arbeidere som er tvangsutskrevet i henhold til loven om nasjonal arbeidsinnsats. Ingen bedrift må ta imot slik arbeidskraft. Dette standpunkt inntar også bøndene.

Arbeidsmobiliseringen er et tysk foretagende igangsatt for å tjene vår fiendes interesser. Ingen nordmann eller norsk bedrift må derfor dra fordel av tvangsutskrivning. Det ville være meget kortsynt av den bedrift som mottok slik arbeidskraft. Slikt forrederi mot den norske front fører til at bedriften kommer på sortelisten etter krigen.

vVv

De katolske biskopper i Holland har protestert mot deportasjonen av de hollandske arbeidere til Tyskland ("nasjonal arbeidsinnsats") i et hyrdebrev der det heter: "Trass i at nazismen her fremdeles er mektig herre over situasjonen, er den åndelige motstandskraft hos den overveldende del av det hollandske folk ennå ubrukt. Alle disponibele arbeidsføre menn skal deporteres. Dét er ikke bare denne deportasjonen som opprører oss, men den skrikende urettferdighet som strider mot alle menneskelige og guddommelige lover. Ettertiden ville anse det som en stor skam om vi forholdt oss tause overfor denne urettferdighet. Biskoppene må forsøre det som er rett og fordømme det som er urett, ellers sviker de sin plikt.

Først forklares det at hollenderne skal reise til utlandet og arbeide fordi det hverken finns arbeide eller brød til dem her. Nå sies det imidlertid helt åpent at de skal arbeide for Tyskland for å sikre den tyske seieren. Det er mot denne urettferdighet vi hever vår røst. Må den hellige Jomfru, barmhjertighetens mor, hjelpe oss".

- 8 -

I Holland som her: DET TALES OM "NASJONAL ARBEIDSINNSATS"! - DET MENES TYSK KRIGSINNSATS. DERFOR SIER VI : NEI!

Parolen er: INGEN MÅ MELDE SEG TIL REGISTRERING. INGEN MÅ MØTE ETTER INNKALLELSE TIL ARBEIDSKONTOR ELLER LEGEUNDERSOKEELSE, AVREISESTED ELLER ARBEIDSPLASS.

vVv

Det norske landbruk skal etter sigende ligge både tyskerne og NS på hjertet. Dette viser de på flere måter. De narrer norsk bondeungdom til å reise til den såkalte germanske landtjeneste, hvis hensikt er å stjele god norsk bondeungdom fra vårt land for å placere den i Polen hvor den går sin sikre undergang imøte sånnart Tyskland taper. Det står også godt i stilten når tyskerne ødelegger undervishingen ved våre landbruks-skoler ved å rekvikere dem til militære formål. Det gjelder både land-bruksskolene i Søgne, Gibostad, Søve og Stend. Den siste er forresten nettopp frigitt. Til bestyrer av Søve er utnevnt en nazist som flere ganger har vært på sinnsykeasyl.

vVv

Total krig - total bombing.

Verden har de siste måneder vært vidne til en sterk intensifi-sering av den "totale" bombekrig mot Tyskland. Vurderingen av den ska-der som på denne måten er tilføyet den tyske krigsindustri og i det hele tatt det tyske krigspotential, har vært høyst forskjellig. De fleste, sakkyndige synes å være av den oppfatning at et stort land ikke kan tvin-ges til overgivelse alene ved bombing. Det henvises bl.a. til den for-feilede tyske luftkrig mot England sommeren og høsten 1940. Her kan det imidlertid innvendes at tross sin intensitet var de tyske bombeangrep-met de engelske byer beskjedne sammenlignet med det de store anglo-amerikanske bombefly idag kan formå. Særlig fra amerikansk side har det vært framholdt at disse fly som kan føre med en bombelast fra 3 til 7-8 tonn, systematisk anvendt over et lengere tidsrum i et antall som ligger innenfor mulighetens rekkevidde, skulle være i stand til å lamme den tyske krigsindustri.

Det fornemste mål for en slik offensiv er de rustningscentrer som er vitale for motstanderens artilleri og mekaniserte styrker. Verktøymaskiner, produksjonsmidler, kommunikasjoner og transportmidler må ødelegges. Et sekundært mål er å uskadeliggjøre dem som holder pro-duksjonen og transportvesenet igang.

Erfaring har vist at når bombevekten overstiger en viss størrel-se, blir produksjonen i målområdet lammet for lengre tid (Køln) mens virksomheten kan gjenopptas forbausende hurtig etter de mindre angrep. Flyoffensivens virkning er derfor et spørsmål om antall tonn bomber pr. mål og kan temmelig nøy beregnes.

Omkring 30 byer har avgjørende betydning for den tyske krigsma-skin. Den vestre gruppe omfatter Essen, Køln, Düsseldorf, Frankfurt, Mannheim, Stuttgart, Saarbrücken og Friedrichshafen, ligger 480 til 620 km. fra London. Centralgruppen - Bremen, Hamburg, Kassel, Nürnberg, Augsburg, München, Rosenheim, Linz, Hannover, Magdeburg, Dessau, Halle, Leipzig, Chemnitz, Pilsen - ligger omkr. 950 km. fra London. Den øst-lige gruppe - Kiel, Rostock, Stettin, Berlin, Posen, Lodz, Liegnitz, Breslau - ligger omkr. 1150 km. fra den engelske hovedstad. Ødeleggelse av 2/3 av det industrielle utstyr i de nevnte byer ville nesten full-stendig desorganisere den tyske krigsmaterialproduksjon.

Det som trengs for å nå et slikt mål er i første rekke bombefly med så stor aksjonsradius at alle mål kan nås, samtidig som de kan føre tilstrekkelig stor bombelast til å ødelegge målene. Dernest trenger så store reserver at bombingen kan fortsette tilnærmedesvis uavbrutt, hvorved en gradvis øket effekt oppnås. Etter de tilgjengelige opplys-ninger skulle de allierte allerede ved slutten av forrige år ha et til-

- 9 -

strekkelig antall bombe fly som fyller kravene - en regner med 1000 fly i første linje og 2000 i første reserve. Bombekræften pr. natt skulle med disse kunne drives opp til mellom 3 og 5000 tonn. Så langt er man etter de tilgjengelige opplysningsenhå ikke kommet under den luftoffensiv som med små avbrytelser har pågått siden januar, men totalvekten av bombelasten har vist tendens til stadig stigning.

Erfaring har vist at gjentatte angrep er meget mer virksomme enn enkelte raids. Det beror på at reparasjonsmateriell, transport og kommunikasjonssystem utsættes for suksessivt økende påkjennning. I hvilken utstrekning angrepene kan gjentas beror på muligheten for å erstatte tapene. De britiske tap ved en lang serie mindre angrep i 1941 var gjennomsnittlig 10%, ved 1000-fly angrepene mot Köln, Essen og Bremen gikk tapsprosenten imidlertid ned til 4. For at 30-50000 tonn bomber skal kunne slippes over målet pr. måned, kreves at 15000 fly i måneden når målet. Med de nævnevnte tap betyr det at omkr. 600 fly må erstattes pr. måned og 4-5000 flygere. Begge disse krav kan nå tilfredsstilles.

Meget taler for at de angrep på Tyskland vi for tiden er vidne til, inngår i en stort anlagt offensiv med ødeleggelse av knutepunktene i den tyske krigsindustri som mål. Under en 6 måneders offensiv skulle den samlede bombevekt kunne gå opp til omkr. 300.000 tonn; fordelt på de 30 viktigste byene ville det bety henimot 10.000 tonn på hver, d.v.s. tyve ganger den bombevekt som ble kastet under det største angrep på England (Birmingham 22. nov. 1940). Til sammenligning kan nevnes at den største månedsbombevekt som tyskerne har kastet over England var 3000 tonn (sept. 40).

Det er sakkyndige som mener at Tyskland kan lammes ved en flyoffensiv av ovennevnte dimensjoner. Det kommende halvår vil kanskje vise om de har rett.

vVv

I øyeblikket er situasjonen den at Ruhrbyene Dortmund, Düsseldorf, Essen og Krefeld på det nærmeste er ubeboelige og i det vesentlige forlatt av befolkningen. Man har for lengst oppgitt å rydde mellom angrepene. Traktorer og gravemaskiner lager en slags gater gjennom ruinhaugene. Det er det hele. Fra Bochum gis følgende skildring etter angrepet pinsaften: Neppe en gate var skånet. Brandene raste pinsedagen med uformisket styrke. Særlig hårdt rammet var hovedjernbanestasjonen, rådhuset, fengslet, gruvehøye Konstantin og König von Preussen, Bochumer Vereins stålverk, maskinfabrikken Zahnrad A.G., blyverket og Viktoriaabryggeriet. Pinsdag ble det trukket fram 736 døde fra ruinene og om kvelden ble 23000 husviller bespist. Etter de gjentatte angrep er alle lagre gått ned. Vanskliggheten lar seg ikke lenger mestre. Søndag kveld fungerte hverken gass, elektrisitet, vannledninger eller telefon. Misnøyen øker og det gjør den ikke mindre at arbeidsfrontleder dr. Ley noen dager før siste angrep i en tale sa at ytterligere angrep ikke var å frykte.

Til ytterligere belysning av situasjonen gjengir vi et avsnitt av et brev til en tysk soldat i Norge. Brevet - som er bragt til Norge utenom censuren - gjengis i originalens formløse, men uttrykksfulle sprog:

Warstein 19/5-43.

".... Nun wirst du wohl meinen Brief erhalten haben, wo ich dir schrieb, das der Tommy die Moenitalsperre getroffen hat. Ja, Karl, dies ist die grösste Katastrophe, die Europa seit Menschengeschehen erlebt hat. So lange der Tommy Bomben wirft, ist keine som schrecklich gewesen wie an der Sperrmauer. Kein Vergleich mit Köln, Essen, Duisburg, Düsseldorf u.s.w. Es sind drei Minenvolltreffer gefallen. Die fallen ins Wasser einige Meter tief, Schwimmen dann weiter bis an einen festen Gegenstand und ist an der Sperrmauer explodiert. 50 m. und nicht 15 m., wie ich dir schrieb, ist aus der Mauer geflogen. Die Mauer war 30 m. hoch oder tief im Wasser. 25 m. waren ausgehauen, 5 m. steht noch. Das Wasser ist in 9 Minuten in Neheim gewesen, das ist 11 km. von der Sperrmauer. In 20 Minuten ist die ganze Wassermenge rausgelaufen In eheim Boespede kamen gestern nichts wie Leichen und totes Vieh ange schwommen. Z.B. Niederensee, Himmelpforten, und Hachen oder Hattingen